

Kommunikation och språk

Studier av språket

- Fonologi: Studiet av ljudet av vårt språk
- Syntax: Studiet av strukturen hos språk
- Semantik: Studiet av våra uttrycks mening
- Pragmatik: Studiet av hur kontexten kan ge betydelse.

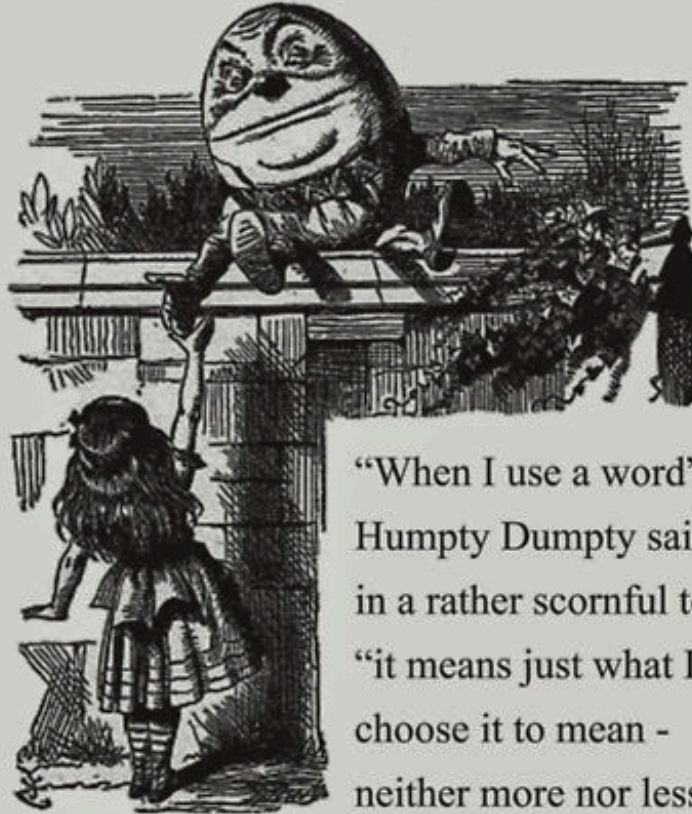
Pragmatik/Semantik

- En kapten som är helnykterist retar sig på sin suput till styrman och skriver en dag i loggboken “idag den 7:e oktober är styrmannen berusad”. Nästa dag har styrmannen vakten och skriver som hämnd i loggboken “idag, den 8:e oktober är kaptenen nykter”.

Betydelse

- Hur får ord och meningar sin betydelse?

Betydelse

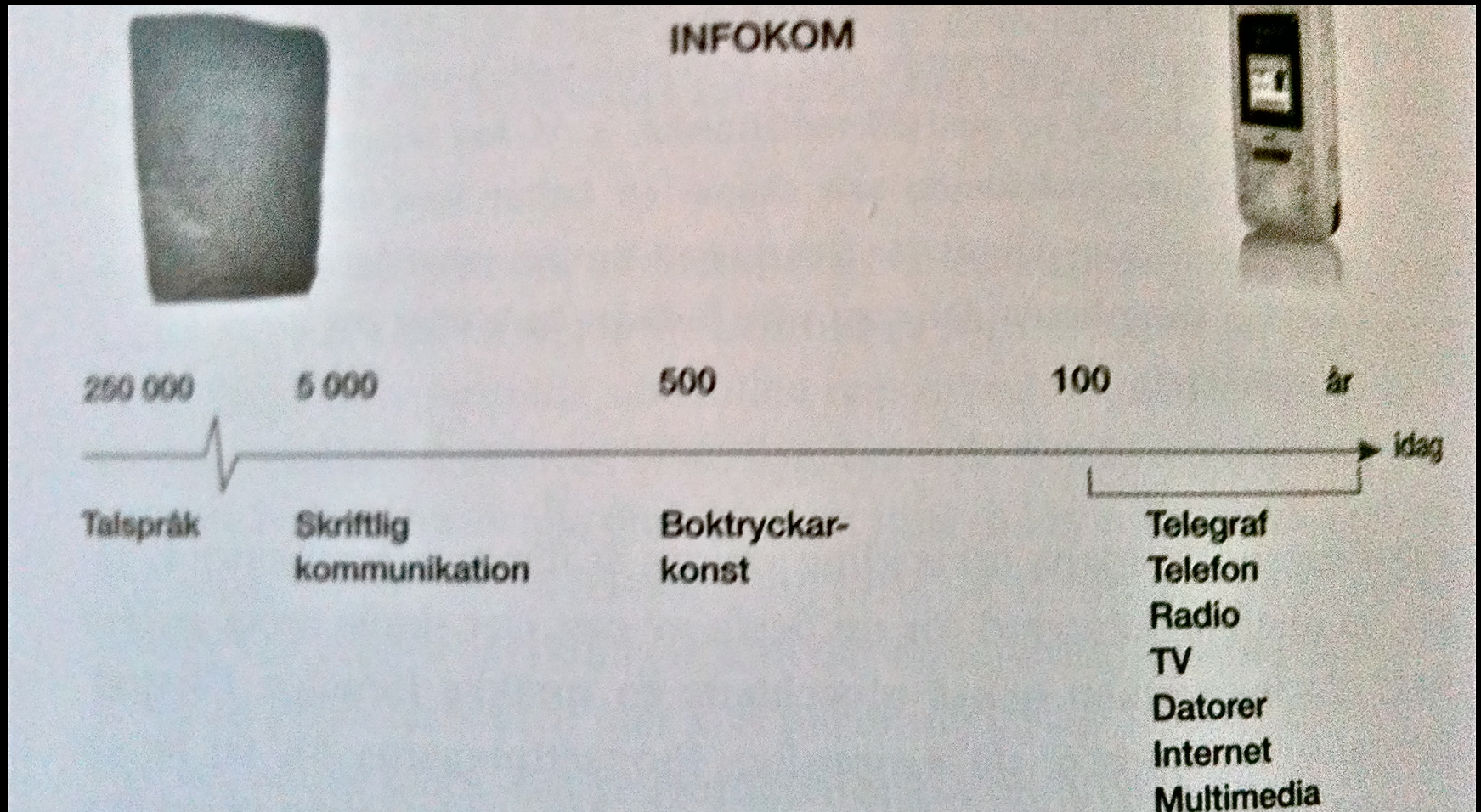
“When I use a word”,
Humpty Dumpty said
in a rather scornful tone,
“it means just what I
choose it to mean -
neither more nor less.”

Språkets betydelse

- Förmågan att kommunicera det som inte är här och nu.
- Ger oss en möjlighet att planera och sammarbeta.
- Förmågan att kommunicera med dem som inte är här och nu.
- Ger oss en möjlighet till kulturellt utbyte, ackumulera kunskap samt organisera

Kommunikationens utveckling

Kommunikationens utveckling

- Informationens tillförlitlighet ökar – tryckeri istället för avskrifter
- Informationens tillgänglighet ökar – mer och billigare
- Ökad spridning och tillgänglighet
- En revolution vad gäller snabbhet
- I riktning mot geografiskt oberoende

Kommunikation är ett komplext och mångfasetterat fenomen

- De flesta kommunikationskanaler innebär att nånting väsentligt går förlorat.
- Kroppsspråk och minspel försvinner i radio och text.
- Tonfall försvinner i text.
- Det skrivna språkets exakthet försvinner i tal.

Funktioner hos språklig kommunikation

- Språkets funktion är inte bara att upplysa om fakta:
- Deskriptiv Förmedla beskrivande information om objekt
- Evaluativ Uttrycka värderingar.
- Emotiv Att uttrycka känslor eller sinnesstämningar
- Evokativ Framkalla känslor hos åhörare
- Persuasiv Övertala åhöraren att tänka eller handla på ett visst sätt
- Argumentativ Övertyga med rationella argument.
- Interrogativ Utforskande i syfte att få information
- Anvisande Befalla eller uppmana åhöraren att handla på ett visst sätt
- Performativ Utsagor som i sig är handlingar
- Rekreativ Snacka för nöjets skull
- Social Snacka för att skapa eller upprätthålla kontakt

Tydlighet och exakhet

Att tydligöra

”Alla djur har samma rättigheter”

”Det värsta som kan hända Sverige är att socialdemokraterna förlorar nästa val”

Att tydliggöra

- Otydlighet kan t.ex. uppstå på grund av mångtydigheter och vagheter
- Mångtydigheter: flera möjliga men exakta betydelser.
- ”Det var en riktigt kalkon”
- Vaghet: saknar en exakt betydelse
- ”Han är tunnhårig”

Definition

Definition

- Ge en definition av frihet, färg och stol

Definition

- Tre olika typer av definitioner
- Rapportativ definition
- Stipulativ definition
- Essentiell definition

Definition

- Rapportativ definition
- Ordboksdefinition

Definition

- Stipulativ definition
- Man bestämmer vad termen ska betyda.
- ”Med slavarbete menar jag att jobba minst 70 timmar i veckan för 40 kr timmen”

Definition

- Essentiell definition
- När vi vill veta vad den verkliga naturen hos ett begrepp är. Man beskriver essensen hos något.

Definition

- Tre olika typer av definitioner
- Rapportativ definition
- Stipulativ definition
- Essentiell definition

Definition

- Olika metoder för att ge definitioner:
- Genus-art
- Ostensivt
- Via synonym
- Operationellt
- Kontextuellt

Definition

- Vad gör en definition till en bra definition?
- Den ska inte vara dålig!

Definition

- En för snäv definition:
- En definition som fångar in för lite:
- Ett äpple är en rund och röd frukt som växer i Sverige.

Definition

- En för vid definition:
- Definition fångar in för mycket
- Fotboll är en sport där man använder en boll.

Definition

- För vid och för snäv:
- Den fångar in saker som den inte ska fånga in och utesluter saker den ska fånga in
- Hockey är en idrott som spelas på is i Kanada.

Definition

- En cirkeldefinition:
- En cirkeldefinition är en definition som är cirkulär

Definition

- Oklar
- Definitionen är vag, använder svåra termer eller svårtolkade metaforer.

Definition

- Vad gör en definition till en bra definition?
- Den ska inte vara dålig!
- Den ska inte vara för snäv, för vid, cirkulär eller oklar.

Att tänka på när du läser

Att tydliggöra

Var välvillig!

Att tydliggöra

Var välvillig!

Komma närmre sanningen

Att tydliggöra

Var välvillig!

Komma närmre sanningen

Ditt argument blir starkare

Att tydliggöra

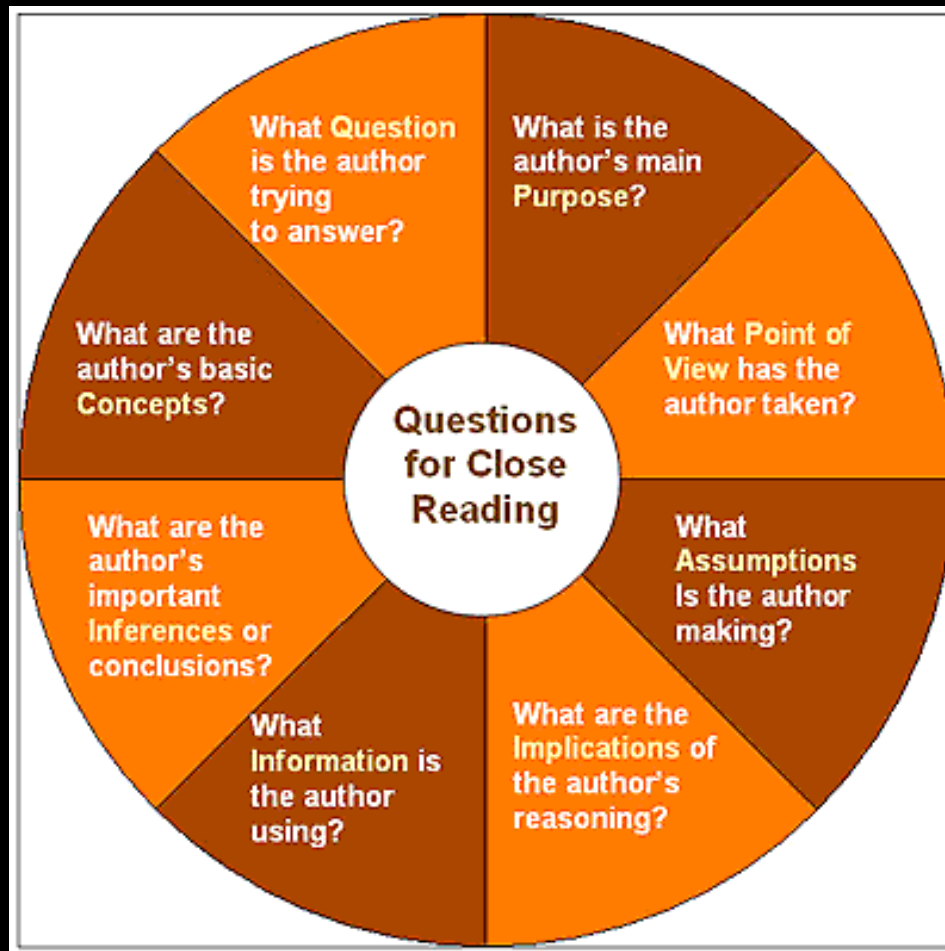
Var välvillig!

Komma närmre sanningen

Ditt argument blir starkare

Man ska vara snäll!

Att tänka på när du läser

Att tänka på när du läser

- Frågeställning
- Syfte
- Perspektiv
- Antaganden
- Konsekvenser
- Informationsbas
- Slutsatser
- Grundbegrepp

Frågeställning

- Besvara
- Belysa
- Redogöra för
- Diskutera
- Behandla
- Granska

Frågeställning

- Implicit frågeställning
- Vad gör man om frågeställningen inte anges uttryckligen?
- Indirekt avläsa den i vad författaren faktiskt gör i texten (rekonstruktion)
- Texter som saknar explicit frågeställning har ofta (men inte alltid) ett oklart och skiftande fokus.
- De ter sig grumliga och svajiga, rentav förvirrade.

Syfte

- Vad vill författaren uppnå?
- T.ex. pedagogiskt syfte, politiskt syfte, vetenskapligt syfte etc

- Vilken är målgruppen?
- T.ex. Allmänheten, studenter, studenter i ett visst ämne, arga vita män, forskare, forskare i ett visst ämne, kulturintresserade etc

Syfte

- Explicit syfte: “Den här boken har som syfte att öka kunskapen om...”
- Implicit syfte. Publikationsplatsen kan ge en ledtråd: kultursida, debattsida, nischad tidskrift etc.
- Svårighetsgrad, terminologi, tilltal, exempel, referenspunkter kan avslöja vilka författaren riktar sig till.

Syfte

- Vid en samlad bedömning:
- Lyckas författaren uppnå sitt syfte?
- Är texten lyckad givet sitt syfte?

Perspektiv

- Ur vilken synvinkel bearbetas ämnet?
- Vems perspektiv är det?
- Vilka förutsättningar grundar sig perspektivet på? (Kunskaper, intressen, fördomar)
- Är perspektivet brett eller smalt?
- Vad hamnar i fokus?

Berättarperspektiv

- Förstapersonsperspektiv upplevs subjektivt
- Tredjepersonsperspektiv upplevs objektivt.
- Idealet för akademiska texter:
- Opersonligt, neutralt, fokuserat, tydlighet i fråga om förutsättningar
- Tredjepersonsperspektiv överlag, förutom möjligen i inlednings- och diskussionspartier
- Författaren skall i princip vara utbytbar
- Idealet är starkare inom naturvetenskaperna än i humaniora och samhällsvetenskap.

Antaganden

- Öppna
- Redovisas av författaren
- Medvetna
- ”Studien förutsätter att människor är rationella aktörer”

- Dolda
- Redovisas inte
- Kan vara medvetna eller omedvetna
- Framgår indirekt (eller antyds) av vad som sägs

Konsekvenser

- Teoretiska
  - Vilka blir följderna för vårt tänkande, vår kunskap, våra trosföreställningar om författaren har rätt?
  - Om X har rätt, ändras vår förståelse av vad missbruk är radikalt.
- Praktiska
  - Vilka blir följderna på handlingsplanet om författaren har rätt?
  - Om X har rätt, måste vi ändra på sexköpslagen.
  - Om X har rätt, så bör byggnaden restaureras.

Informationsbas

- Vilken information utgår författaren ifrån?
- Varifrån kommer den?
- Tillförlitlighet? Relevans i sammanhanget?
- Hur används den? Metod, bearbetning, funktion

Slutsatser

- Kausala slutledning
- Orsak/verkan
- Vaxet smälte i det intensiva solskenet. Det var pga den höga temperaturen.
- Teleologiska slutledning
- Mål/motiv
- Han tog på sig jackan. Det var för att värma sig.

Grundbegrepp

- Vilka är författarens grundbegrepp?
- Varifrån kommer de?
- Teoretiska begrepp? Vetenskapliga?
Vardagliga?
- Är deras innebörd tydlig och klar?
- Är de definierade? Vilken definitionstyp?